

Замима
ба қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 30 октябри соли 2024, № 563

Низомномаи намунавии муассисаҳои таълимии томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Низомномаи намунавии муассисаҳои таълимии томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - **Низомнома**) тартиби фаъолияти муассисаҳои таълимии томактабиро (минбаъд - **Муассиса**), новобаста ба шаклҳои моликият ва тобеияти идоравӣ, ба танзим мебарорад, инчунин мақсад, ҳуқуқ, уҳдадорӣ, вазифа ва самтҳои дигари фаъолияти онҳоро муайян менамояд.

2. Мақсади асосии Муассиса фароҳам овардани шароити мусоид барои тарбия ва таҳсилоти кӯдакони синну соли барвақтӣ ва томактабӣ мебошад.

3. Муассиса фаъолияти худро тибқи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таълиму тарбияи томактабӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак», стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва фармону амрҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи маориф, Низомномаи мазкур ва оинномаи худ ба роҳ мемонад.

2. ВАЗИФАҲОИ МУАССИСА

4. Вазифаҳои асосии Муассиса аз инҳо иборат мебошанд:

- ташаккули инкишофи ҷисмонӣ, зеҳнӣ, ахлоқӣ ва фарҳангии кӯдакони синни томактабӣ бо дар назар доштани қобилият, шавқу рағбат ва хусусиятҳои фардии онҳо;

- ташаккули шахсият ва гузоштани замина барои таълимгирии минбаъдаи кӯдакони синни томактабӣ бо дар назар доштани омода намудани онҳо ба таҳсил дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ;
- тарбияи кӯдакони синни томактабӣ дар руҳияи эҳтиром ба арзишҳои фарҳангии миллӣ ва умумибашарӣ, муҳаббат ба Ватан, эҳтиром ба инсон ва қонун, рамзҳо ва забони давлатӣ, оила ва ҷомеа, инчунин муносибати бошуурона ба муҳити зист ва ҳифзи он;
- таъмини инкишофи ҳаматарафаи шахсияти кӯдак дар синну соли барвақтӣ ва томактабӣ, бо дар назар доштани хусусиятҳои синнусолӣ ва инфиродӣ, қобилият ва талабот, ташаккул додани меъёрҳои ахлоқӣ ва мусоидат намудан барои ба даст овардани таҷрибаи иҷтимоии кӯдак;
- таълими донишу малакаи аввалия тибқи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва барномаҳои таълиму тарбияи томактабӣ;
- фароҳам овардани шароит барои тарбия, таълим ва инкишофи кӯдакони синну соли барвақтӣ ва томактабӣ ва иҷтимоикунонии онҳо;
- фароҳам овардани шароит барои ташаккули ҳисси ватанпарастӣ ва худшиносии миллӣ, эҳтиром ба арзишҳои умумибашарӣ;
- фароҳам овардани шароит барои инкишофи ҷисмонӣ ва тарзи ҳаёти солим;
- дастгирии иҷтимоӣ педагогии тарбиягирандагон ва расонидани кумаки равонӣ ба онҳо;
- фароҳам овардани шароит барои таъмини сифати хизматрасонии пешниҳодшавандаи таълиму тарбиявӣ;
- ба роҳ мондани тасҳеҳи зарурии норасоӣҳо дар инкишофи ҷисмонӣ ва (ё) равонии тарбиягирандагон;
- расонидани кумаки машваратӣ ва методӣ ба падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) оид ба масъалаи тарбия, таълим, инкишоф ва нигоҳдошти саломатии кӯдак;
- таъмини имконияти бомуваффақият гузаштан ба таҳсилоти умумӣ.

3. ТАРТИБИ ТАШКИЛИ ФАЪОЛИЯТИ МУАССИСА

5. Муассиса бо ташаббуси муассис (муассисон) таъсис ёфта, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта мешавад.
6. Муассиса шахси ҳуқуқӣ буда, дорои муҳр, штамп ва лавҳа бо забони давлатӣ мебошад.

7. Муассиса дар асоси оиннома амал мекунад, ки он тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва тасдиқ карда мешавад.
8. Бинои Муассиса тибқи талаботи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ба талаботи санитарии гигиени, зиддиэпидемиологӣ ва зидди сӯхтор ҷавобгӯӣ бошад.
9. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муассисаҳои давлатиро, ки дар ҳудудашон фаъолият доранд, ба таври марказонидашуда аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ ва даромадҳои худ бо захираҳои моддӣ ва маводди озуқа таъмин менамоянд.
10. Масрафи маблағ барои маводди озуқа аз меъёрҳои муқаррарнамудаи давлатӣ кам буда наметавонад.
11. Хизматрасонии тиббӣ ба кӯдакон дар Муассиса, новобаста ба шаклҳои моликият ва тобеияти идоравӣ, ройгон анҷом дода мешавад.
12. Муассиса танҳо пас аз гирифтани иҷозатнома оид ба пешбурди фаъолияти таълиму тарбия ҳуқуқи фаъолият кардан ва истифода бурдани имтиёзҳои пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро пайдо менамояд.
13. Муассиса тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ аз аттестатсия ва аккредитатсияи давлатӣ мегузарад.
14. Муассиса бо қарори муассис метавонад мақомашро дигар намояд, агар он бархилофи уҳдадорӣҳои Муассиса набошад.
15. Хизматрасонии тиббии тарбиягирандагонро дар Муассиса кормандони соҳаи тиб, ки аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ба ин Муассиса вобаста шудаанд, таъмин менамоянд. Онҳо роҳбарони Муассиса ва кормандони педагогӣ дар гузаронидани чорабиниҳои табобатӣ пешгирии беморӣ, риояи меъёрҳои санитарии беҳдоштӣ, рӯза ва сифати ҳуҷраҳои тарбиягирандагон масъул мебошанд.
16. Ташкили ҳуҷра дар мувофиқа бо Муассис ба уҳдаи Муассиса гузошта мешавад. Дар Муассиса бояд ҷойи ҳуҷраҳои барои тарбиятгирандагон, инчунин анбори нигоҳдории маҳсулот ва ҳуҷраи тайёр намудани ҳуҷра мавҷуд бошад.
17. Дар Муассиса ба ташкилу фаъолияти сохторҳои ташкилии ҳизбҳои сиёсӣ, ҳаракатҳои ҷамъиятиву сиёсӣ ва ташкилоти динӣ иҷозат дода намешавад.

18. Дар Муассиса тибқи қонунгузорӣ бо ташаббуси ҳуди Муассиса ва падару модарон кумита ва ассотсиатсияҳои падару модарон ва сарпарастон таъсис ёфта, фаъолияти он ба роҳ монда мешавад.

19. Речаи кори Муассиса бо тартиби зерин муқаррар карда мешавад:

- оғози кори Муассиса аз соати 7:00;
- қабули кӯдакон дар Муассиса аз соати 7:30 то 8:30;
- анҷоми кори Муассиса соати 17:00.

20. Муассисаи ғайридавлатӣ ҳамчун ҷузъи таркибии низоми маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон баробари Муассисаи давлатӣ уҳдадорӣ ва масъулият дорад.

21. Назорати фаъолияти Муассиса, новобаста ба шаклҳои моликият ва тобеияти идоравӣ, аз тарафи мақоми ваколатдори давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм ба роҳ монда мешавад.

4. ИДОРАКУНИИ МУАССИСА

22. Идоракунии Муассиса мутобиқи Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таълиму тарбияи томактабӣ» ва оинномаи Муассиса, ки дар асоси Низомномаи мазкур таҳия шудааст, амалӣ карда мешавад.

23. Роҳбари Муассиса барои фаъолияти Муассиса дар назди муассис тибқи оиннома масъул ва ҳисоботдиҳанда мебошад.

24. Мақоми худидоракунии Муассисаҳо шурои педагогӣ мебошад.

25. Тартиби интихоби мақомоти худидоракунии Муассиса ва ваколати онҳо дар оинномаи Муассиса муайян карда мешавад.

26. Шурои педагогӣ мақоми олии Муассиса ба ҳисоб рафта, ҷаласаҳои он дар 2 моҳ як маротиба гузаронида мешавад. Ҳангоми зарурат дар Муассиса ҷаласаи ғайринавбатии шурои педагогӣ гузаронида мешавад. Фаъолияти шурои педагогӣ дар низомномаи он муайян карда мешавад.

27. Шурои педагогӣ дар фаъолияти худ функцияҳои зеринро амалӣ менамояд:

- манфиатҳои субъектҳои раванди таълиму тарбияро ташаккул ва инъикос карда, ҳифзи онҳоро таъмин менамояд;

- нақшаи фаъолияти таълимию тарбиявӣ ва молиявию хоҷагии Муассисаро муайян менамояд;
- натиҷа ва сифати таълиму тарбияи кӯдаконро дар гурӯҳҳои синнусолӣ арзёбӣ ва ҳисоботи роҳбари Муассисаро баррасӣ менамояд;
- рафти иҷрои талаботи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва барномаҳои таълиму тарбияи томактабиро баррасӣ менамояд;
- сарбории кормандони педагогӣ ва сармураббияро муҳокима ва тасдиқ менамояд;
- раванди таълиму тарбия ва вазъи молиявию хоҷагии Муассисаро назорат мекунад;
- мазмун ва шаклу усулҳои раванди таълимиро баррасӣ мекунад;
- самтҳои афзалиятноки фаъолияти минбаъдаи таълимиро муайян мекунад;
- масъалаи баланд бардоштани салоҳиятнокии касбӣ ва бозомӯзии кадрҳоро баррасӣ менамояд;
- сифати раванди таълиму тарбияро арзёбӣ мекунад.

28. Ба ҳайати шурои педагогӣ роҳбари Муассиса, мушовири мақомоти маҳаллии идоракунии маориф оид ба самти томактабӣ, мураббӣён, раиси кумитаи падару модарон, ҳамшираи тиббӣ, роҳбари мусиқӣ, мутахассисон дохил мешаванд.

29. Роҳбарии бевоситаи Муассисаро мудир амалӣ мегардонад. Мудирӣ Муассисаи давлатии мақоми ҷумҳуриявиро аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм ва мудирӣ Муассисаи давлатии мақоми маҳаллиро аз тарафи мақоми маҳаллии идоракунии маориф дар мувофиқа бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба мансаб таъин ва аз мансаб озод карда мешаванд.

30. Мудирӣ Муассиса, ки дар тобеияти ташкилоту идораҳо қарор дорад, аз ҷониби роҳбари ташкилоту идора ё мақоми ваколатдори дигарӣ он ва мудирӣ Муассисаи ғайридавлатӣ аз тарафи муассис (муассисон) ба мансаб таъин ва аз мансаб озод гардида, ҳуқуқ, уҳдадорӣ ва вазифаҳои ӯ тибқи Низомномаи мазкур ва оинномаи Муассиса амалӣ карда мешавад.

31. Ба мудирӣ Муассиса, ба ғайр аз роҳбарии корҳои эҷодӣ методӣ ишғоли дигар мансаби роҳбарикунанда дар дохили Муассиса манъ аст.

32. Мудири Муассиса тибқи шартнома ба муҳлати 5 сол ба мансаб таъин карда мешавад. Ҷойивазкунӣ ва аз мансаб озод намудани мудири Муассиса тибқи талаботи қонунгузорӣ амалӣ карда мешавад.

33. Мудири Муассиса бояд ба талаботи зерин ҷавобгӯӣ бошад:

- доштани таҳсилоти олии касбии томактабӣ бо собиқаи кории мураббия ва сармураббияи томактабии на кам аз 5-сола;
- донишони санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф;
- донишони масъалаҳои менеҷмент ва маблағгузорӣ дар соҳаи маориф.

34. Мудири Муассиса дар назди падару модарон (шахсони онҳоро ивазкунанда), муассис ва тарбиягирандагон барои ташкил ва сифати корҳои таълиму тарбия, сатҳи тарбияи тарбиятгирандагон, нигоҳ доштани саломатӣ, инкишофи ҷисмонӣ, ҳолати молиявӣ хоҷагии Муассиса тибқи тартиби муқарраргардида масъул мебошад.

5. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРИҲОИ МУАССИСА

35. Муассиса ҳуқуқҳои зерин дорад:

- фаъолияти таълимию тарбиявии Муассисаро амалӣ намояд;
- сохтор ва басти вазифаҳои Муассисаро тартиб диҳад;
- дар фаъолияти озмоишӣ ва инноватсионӣ мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок намояд;
- ҳамкориҳои байналмилалиро дар соҳаи таълиму тарбияи томактабӣ мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ намояд;
- фаъолияти дигареро, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаи Муассиса пешбинӣ намудааст, амалӣ намояд.

36. Муассиса уҳдадор аст:

- ҷараёни таълимро мутобиқи талаботи стандарти давлатӣ ва барномаҳои таҳсилоти томактабӣ, Низомномаи мазкур амалӣ намояд;
- сифати таълиму тарбияи томактабиро таъмин намояд;
- шароити бехатарро ҳангоми ташкили раванди таълим фароҳам оварад;
- таҳия ва қабули тартибу қоидаҳои дохилии Муассисаро таъмин намояд;
- шароити заруриро барои ташкили хӯрок ва расонидани ёрии тиббӣ ба тарбиягирандагон фароҳам созад;

- падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда)-и тарбиягирандагонро, хангоми қабули кӯдак ба Муассиса бо оинномаи он шинос намояд;
- ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар гузаронидани арзёбии сифати таълиму тарбияи томактабӣ мусоидат намояд;
- уҳдадориҳои дигареро, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, иҷро намояд.

6. РАВАНДИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯ ДАР МУАССИСА ВА ДАСТРАСИИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯИ ТОМАКТАБӢ

37. Раванди таълиму тарбия дар Муассиса тибқи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва нақшаю барномаҳои таълимӣ ба роҳ монда мешавад. Барои кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуди ҷисмонӣ ва равонӣ дар асоси барномаҳо, ки онҳо аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм дар мувофиқа бо мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли тасдиқ мегарданд, таъмин карда мешавад.

38. Дастрасии таълиму тарбияи томактабӣ, инчунин бо таъсиси марказ (гурӯҳ)-и инкишофи барвақтии кӯдак бе таъсиси шахси ҳуқуқӣ дар сохтори муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ дар сурати мавҷуд будани заминаи зарурии моддию техникӣ ба роҳ монда мешавад.

39. Дар Муассиса тартиби пур кардани гурӯҳҳои синнусолӣ аз ҷониби муассис тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян ва ин муқаррарот дар оинномаи он дарҷ карда мешавад.

40. Вобаста ба давраҳои синнусолӣ то 1 сентябр гурӯҳҳои синнусолиин зерин пурра гардонидани мешаванд:

- гурӯҳи 1 синни барвақтӣ (аз 1 то 2-сола) -10 кӯдак;
- гурӯҳи 2 синни барвақтӣ (аз 2 то 3-сола) -15 кӯдак;
- гурӯҳи хурдсолӣ (аз 3 то 4-сола) -22 кӯдак;
- гурӯҳи миёна (аз 4 то 5-сола) -25 кӯдак;
- гурӯҳи калон (аз 5 то 6-сола) -25 - 30 кӯдак;
- гурӯҳи омодагӣ ба мактаб (аз 6 то 7- сола) - 30 кӯдак.

41. Дар гурӯҳҳои синну солашон гуногун (омехта) пуррагардонии ниҳии гурӯҳҳо чунин муқаррар гардидааст:

- ду синну сол (аз 1 солу 6 - моҳа то 3-сола) - 13 кӯдак;
- ду синну сол (аз 3 то 7-сола) - 25 кӯдак;

- се синну сол (аз 3 то 7-сола) - 20 кӯдак.

7. ҚАБУЛИ ТАРБИЯГИРАНДАГОН БА МУАССИСА

42. Ба Муассиса кӯдакони аз синни 1 то 7 қабул карда мешаванд. Қабули кӯдакон ба Муассиса дар асоси хулосаи тиббӣ, ариза ва ҳуҷҷати тасдиқкунандаи шахсияти яке аз падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) ба роҳ монда мешавад.

43. Ҳангоми қабул ба Марказ ташкили имтиҳонҳои махсус ва гузаронидани ҳама гуна озмунҳо манъ аст.

44. Кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуди ҷисмонӣ, кӯдакони маъҷуб ба гурӯҳҳои дорои самти тасҳеҳӣ, фарогирӣ (ҷубронкунанда)-и Муассиса бо розигии падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) дар асоси хулосаи комиссияи равонӣ-тиббӣ-педагогӣ қабул карда мешаванд.

45. Ба намудҳои зерини Муассисаҳо кӯдакони синну соли гуногун қабул карда мешаванд:

- ширхоргоҳ - барои кӯдакони то 3-сола;
- ширхоргоҳ-кӯдакистон - барои кӯдакони аз 1 то 7-сола;
- кӯдакистон - барои кӯдакони аз 3 то 7-сола;
- кӯдакистон - муассисаи таҳсилоти ибтидоӣ - барои кӯдакони аз 3 то 10-сола;
- хонаи кӯдакон - барои кӯдакони аз 2-моҳа то 7-сола;
- мактаб-интернат (гурӯҳи томактабӣ) - барои кӯдакони аз 1 то 7-сола;
- мактаб-интернати махсус (гурӯҳи томактабӣ) - барои кӯдакони аз 6 то 7-сола;
- муассисаи таълимии дорои гурӯҳҳо (синфҳо)-и омодагии пешазмактабӣ - барои кӯдакони аз 5 то 7-сола;
- кӯдакистони хусусӣ - барои кӯдакони то 7-сола;
- кӯдакистони оилавӣ - барои кӯдакони то 7-сола;
- кӯдакистони солимгардонӣ – муассиса барои кӯдакони аз 2 то 7-сола, ки ба солимгардонии ҷисмонӣ ва ё инкишофи равонӣ, муолиҷа ва тавонбахшӣ эҳтиёҷ доранд;
- хонаи кӯдакони навъи интернат - муассисае, ки дар он нигоҳубин, тарбия, таълим ва кумаки иҷтимоӣ ба кӯдакони ятим ва бепарастори синни томактабӣ ва мактабӣ аз ҳисоби давлат таъмин карда мешаванд;

- хонаи кӯдакони یتиму бепарастор - муассиса барои ҳифзи саломатӣ ва ҳимояи тиббию иҷтимоии кӯдакони یتим ва бепарастор, кӯдаконе, ки аз рӯзи таваллуд нуқси ҷисмонӣ ё равонӣ доранд, кӯдаконе, ки аз тарафи падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) рад карда шудаанд, инчунин кӯдаконе, ки падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) бо сабабҳои гуногун муваққатан онҳоро тарбия карда наметавонанд ё аз ҳуқуқи падару модарӣ маҳрум шудаанд.

46. Қабули кӯдакон ба Муассиса тибқи қоидаҳои умумии қабули тарбиятгирандагон ба Муассисаҳое, ки аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм тасдиқ мешавад, ба роҳ монда мешавад.

47. Ба Муассиса дар навбати аввал фарзандони падару модароне, ки кор мекунанд, падару модарони танҳо, ки таҳсил ва кор мекунанд, маъҷубони гурӯҳҳои 1 ва 2, кӯдакон аз оилаҳои серфарзанд, кӯдаконе, ки таҳти васоят ва парасторӣ қарор доранд, кӯдаконе, ки падари онҳо дар хизмати ҳарбӣ ва падар ё модар дар табobati дарозмуддат мебошанд, қабул карда мешаванд.

48. Кӯдаконе, ки дар инкишофи ҷисмониашон норасоӣ доранд, ба муассисаҳо (гурӯҳҳо)-и томактабии ҷубронкунандаи навъҳои гуногун, ки барои корҳои тасҳеҳӣ шароит доранд, қабул карда мешаванд.

49. Дар Муассисаҳои махсусгардонидашуда гурӯҳҳо вобаста ба теъдоди кӯдакон ва синну соли онҳо (то 3- сола ва аз 3- сола калонтар) муқаррар карда мешаванд:

- барои кӯдаконе, ки дар нутқашон лакнат, нуқсонҳои вазнин доранд - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдаконе, ки тарзи талаффузи фонетикӣ ва фонематиашон вайрон танҳо бо синну соли аз 3 калонтар -12 кӯдак;
- барои кӯдакони кар - 6 нафар барои ҳар ду гурӯҳи синнусолӣ;
- барои кӯдакони шунавоиашон паст - 6 ва 8 кӯдак;
- барои кӯдакони нобино - 6 нафар барои ҳар ду гурӯҳи синнусолӣ;
- барои кӯдакони дорои нуқсонҳои биной бо заъфи басар ва олус - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдаконе, ки дар узви таъғоҳию ҳаракат иллат доранд - 6 ва 8 кӯдак;
- барои кӯдакони ноқисулақл - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдакони ақлан ақибмондаи дараҷаи сабук - 6 ва 10 кӯдак;

- барои кӯдакони ақлан ақибмондаи дараҷаи миёна, вазнин, танҳо бо синну соли аз 3 калонтар - 8 кӯдак;
- барои кӯдакони дорои касалии муизавият (аутизм), танҳо бо синну соли аз 3 калонтар - 8 кӯдак;
- барои кӯдакони дорои имконияти ҷисмониашон маҳдуд - 10-15 кӯдак.

50. Дар гурӯҳҳои навъи тавонбахшӣ пуррагардонии ниҳони гурӯҳҳо вобаста ба шумораи кӯдакон ва синну соли онҳо (то 3- сола ва аз 3- сола калонтар) муқаррар гашта, теъдодашон чунин аст:

- кӯдаконе, ки касалии сил доранд (гурӯҳи санаторӣ) -10 ва 15 кӯдак;
- кӯдаконе, ки зуд-зуд бемор мешаванд (гурӯҳи санаторӣ) -10 ва 15 кӯдак;
- гурӯҳи дигари кӯдакон, ки барои онҳо маҷмуи чорабиниҳои солимгардонии махсус зарур аст -12 ва 15 кӯдак.

51. Ба Муассисаи дигар гузаронидани тарбиягиранда дар асоси аризаи падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) -и тарбиягиранда ва бо фармоиши мудирӣ Муассиса ба расмӣ дароварда мешавад.

52. Хориҷ кардани кӯдак аз Муассиса дар асоси ҳулосаи тиббӣ дар бораи саломатии кӯдак, ки барои ба Муассиса рафтани ӯ монеъ мешавад, ҳангоми бештар аз як моҳ бе сабаби узрнок наомадани кӯдак ба Муассиса сурат мегирад.

53. Муассиса ҳафт рӯз пеш аз хориҷ намудани кӯдак аз Муассиса тариқи хаттӣ падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) -и кӯдакро оид ба ин қарор хабардор мекунад. Бо сабаби тағйири ҷойи кори падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) хориҷ кардани кӯдак аз Муассиса манъ карда мешавад. Дар ҳолатҳои гирифтани табобат дар санаторияву истироҳатгоҳҳо, ҳангоми беморӣ ё рухсатии онҳо, инчунин дар фасли тобистон, новобаста ба давомнокии рухсатии падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда), ҷойи кӯдак дар Муассиса то 75 рӯз, бе пардохти маблағ, нигоҳ дошта мешавад. Дар дигар ҳолатҳо, агар кӯдак ба Муассиса наояд, маблағи муайяншуда вобаста ба нигоҳубини кӯдак аз ҷониби падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) пурра пардохт карда мешавад.

8. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРИҲОИ СУБЪЕКТҲОИ РАВАНДИ ТАРБИЯ ВА ТАЪЛИМ

54. Субъектҳои раванди тарбия ва таълим тарбиягирандагон, мураббӣён, дигар кормандони педагогӣ, падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда)-и тарбиягирандагон, намояндагони корхона, муассиса,

ассотсиатсия, фондҳо, ташкилотҳои ҷамъиятӣ, ташкилотҳои дигар, инчунин шахрвандони алоҳида, ки дар фаъолияти Муассиса иштирок мекунад, ба ҳисоб мераванд.

55. Муассис Муассисаро бо корманди тиббӣ, маводди солимгардонӣ ва воситаҳои кумаки аввалияи тиббӣ таъмин менамояд.

56. Ба фаъолияти педагогии Муассиса шахсоне машғул шуда метавонанд, ки дорои таҳсилоти миёнаи касбӣ, олии касбӣ буда, малакаи зарурии касбӣ ва сифатҳои баланди мадания ахлоқӣ бошанд.

57. Омӯзгорони Муассиса бо мақсади таъмини босамари раванди тарбиявию таълимӣ мустақилона барномаҳои имконпазир (алтернативӣ)-и муаллифиро интихоб ва мавриди истифода қарор дода, воситаҳои ҳозиразамони тарбия, таълим ва солимгардонии кӯдаконро дар мавриди риоя намудани талаботи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

58. Кормандони педагогии Муассиса давра ба давра аз аттестатсия мегузаранд. Аз рӯйи натиҷаи ҷамъбасти аттестатсия ба мансаби ишғолкарда мутобиқат намудани корманд, дараҷаи таҳассусӣ ва сатҳи донишу малакаи ӯ муайян карда мешавад.

59. Кормандони педагогӣ, ки кирдори содиринамудаашон ба минбаъд давом додани фаъолияти омӯзгорӣ муҳолиф аст, ба мансабашон номуносиб дониста мешаванд ё худ шахсоне, ки вазъи саломатиашон садди иҷрои уҳдадориҳои хизматиашон мегардад, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз кори педагогӣ озод карда мешаванд.

60. Шахсоне, ки мувофиқи санади судӣ, нишондодҳои тиббии тасдиқшуда ё асосҳои дигари пешбиникардаи қонунгузорӣ ба фаъолияти омӯзгорӣ машғул шуданашон манъ карда шудааст, ба кори Муассиса иҷозат дода намешаванд.

61. Мудири Муассиса дорои ҳуқуқи уҳдадориҳои зерин мебошад:

- якҷо бо шурои педагогӣ муайян кардани самтҳои асосии рушди Муассиса;
- ба қор қабул намудани кормандони педагогӣ ва техникаи Муассиса ва роҳбарӣ намудан ба шурои педагогӣ;
- назорати тамоми фаъолияти Муассиса;

- муайян ва тибқи тартиби муқарраргардида тасдиқ намудани қоидаҳои тартиботи дохилӣ ва вазифаҳои хизмати кормандон дар асоси оинномаи Муассиса;
- якҷо бо ҳайати омӯзгорон амалӣ намудани нақшаи кори солони Муассиса;
- риояи қонунгузорӣ ҷиҳати таъмини истифодабарии сарфакоронаи маблағҳои буҷетӣ ва маблағҳои аз дигар манбаъҳо воридшуда;
- пешниҳоди ҳисобот ба мақомоти дахлдор оид ба фаъолияти Муассиса ва истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетии ҷудошуда;
- ташкили кор бо падару модарон оид ба масъалаҳои тарбияи фарзандон дар оила;
- назорати риояи қоидаҳои санитарию гигиенӣ ва техникаи бехатарӣ;
- тибқи тартиби муқарраргардида ихтиёрдории маблағҳои Муассиса, аз номи он бо дигар ташкилот бастанӣ шартномаҳо ва ҷавобгарӣ барои ғайрмақсаднок истифодабарии ин маблағҳо;
- дар доираи ваколати худ ба имзо расонидани фармоишҳои, ки иҷрояшон барои кормандони Муассиса ҳатмӣ мебошад;
- ҳалли масъалаи интихоб намудан ва ҷобаҷогузории кадрҳо, тибқи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мансаб таъин ва аз мансаб озод намудани кормандон;
- дар доираи маблағҳои буҷетии пешбинишуда омода намудани ҷадвали воҳидҳои корӣ ва барои тасдиқ ба муассиса пешниҳод намудани он;
- таъмини иҷрои талаботи санитарию гигиенӣ, зиддисӯхторӣ ва ҳифзи саломатии кӯдакон;
- мутобиқи тартиби муқарраргардида ташкили аттестатсияи кормандони Муассиса ва ҳангоми ҷобаҷогузории кадрҳо ва тартиб додани ҷадвали воҳидҳои корӣ ба ҳисоб гирифтани натиҷаи аттестатсия;
- дар асоси қарори шурои педагогӣ фароҳам овардани шароит барои ба амал баровардани раванди тарбия ва таълим дар Муассиса;
- амалӣ намудани дигар ҳуқуқу уҳдадориҳо тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

62. Кормандони педагогии Муассиса дорои ҳуқуқу уҳдадориҳои зерин мебошанд:

- аз роҳбари Муассиса барои амалӣ гардонидани раванди тарбия ва таълим шароити мусоидро талаб намоянд;
- ташаббуси омӯзгорӣ ва тавсеаи таҷрибаи пешқадами худ, интиҳоби озодаи шакли таълим, методу усулҳои самарабахши тарбияю таълимро тибқи барнома густариш диҳанд;
- аз худ кардан ва иҷрои барномаҳои таълиму тарбиявиро аз ҷониби тарбиягирандагон таъмин намоянд;
- ба рушду инкишофи қобилияти тарбиягирандагон мусоидат карда, онҳоро дар руҳияи эҳтиром нисбат ба падару модар, ҳамсолон, калонсолон, арзишҳои фарҳангии миллий, таърихӣ, расму оинҳо, муҳити зист ва рамзҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тарбия намоянд;
- одобу ахлоқи педагогиро риоя карда, ҳуқуқ ва шаъну эътибори кӯдакро эҳтиром, кӯдаконро аз амалҳои дорои зӯроварии ҷисмонӣ раванӣ ҷимоя намоянд, дар бобати пешгирии бемориҳои сирояткунанда, истеъмоли машрубот ва моддаҳои нашъаовар қарзҳои фаҳмондадиҳиро гузаронанд;
- дигар ҳуқуқу уҳдадорихоеро, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, иҷро намоянд.

63. Падару модарон (шахсонӣ онҳоро ивазкунанда) дорои ҳуқуқу уҳдадорихои зерин мебошанд:

- барои фарзандони худ дар Муассисаҳо шакли таълимро интиҳоб намоянд;
- дар қори мақоми худидораи Муассисаҳо иштирок намоянд;
- ба мақомоти давлатии идоракунии маориф ва худидоракунии Муассисаҳо оид ба масъалаҳои тарбия ва таълими фарзандони худ муроҷиат намоянд;
- манфиатҳои қонунии фарзандони худро вобаста ба тарбияю таълим дар мақомоти давлатӣ ва суд ҷимоя кунанд;
- барои саломатии ҷисмонӣ ва равонии кӯдак пайваста ғамхорӣ карда, ўро ба Муассиса омода намоянд ва барои инкишофи қобилиятҳои кӯдак шароити зарурӣ муҳайё созанд;
- намуди Муассиса ва забони таълимро тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳа интиҳоб намоянд;
- ҳуқуқ ва шаъну шарафи фарзандонро ҷимоя намоянд;
- фарзандонро дар руҳияи ватандӯстӣ ва башардӯстӣ, меҳнатдӯстӣ, ҳисси накукорӣ, раҳмдилӣ, эҳтироми аҳли оила, забони модарӣ, адабиёту

таърих ва анъанаҳои миллӣ, фарҳангии миллии худ ва эҳтироми арзишҳои миллӣ тарбия намоянд;

- ба фарзандон барои гирифтани тарбияю таълим дар Муассиса мусоидат намуда, дар хона шароити мусоид муҳайё созанд;

- дигар ҳуқуқу уҳдадориҳоеро, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, амалӣ менамоянд.

64. Тарбиягирандагони Муассиса ҳуқуқҳои зеринро доро мебошанд:

- гирифтани таълиму тарбия дар Муассиса;

- дастрасӣ ба хизматрасониҳои роғбонии тиббӣ дар Муассиса;

- нигоҳдориҳои саломатӣ, инкишоф, таълим ва тарбия дар шароити мусоиди беҳавф;

- ҳуқуқҳои дигаре, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

9. ҲАҶОЛИЯТИ МОЛИЯВИЮ ҲОҶАГИДОРИИ МУАССИСА

65. Сарчашмаи маблағгузориҳои ҳаҷолияти тарбиявию таълимӣ, ҳоҷагиву иқтисодии Муассисаи давлатиро маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ, аз ҷумла маблағҳои муассис ва сарчашмаҳои дигаре, ки қонунгузорӣ манъ накардааст, ташкил медиҳанд.

66. Муассисаҳои ғайридавлатӣ аз ҳисоби маблағҳои муассис ва сарчашмаҳои дигари маблағгузориҳои, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, ҳаҷолият мекунанд.

67. Супоридани маблағ аз тарафи падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) ба мақсади пардохти хароҷот барои нигоҳубини кӯдакон дар Муассиса мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

68. Маблағгузориҳои Муассиса дар асоси механизми маблағгузориҳои сарикасӣ аз рӯи меъёр барои як тарбиятгиранда ва меъёр барои ҳуҷрақураи дар як рӯз аз ҳисоби маблағҳои буҷетии давлатӣ ва маблағҳои Муассис ба нақша гирифта мешавад.

69. Муассиса ҳуқуқ дорад бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағҳои иловагӣ бо оинномаи он пешбинигардида, инчунин маблағҳои хайрия ва пардохтҳои мақсадноки шахсони воқеию ҳуқуқӣ ва хориҷиро истифода барад.

70. Маблағи Муассиса мутобиқи оинномаи он истифода мегардад.

71. Меъёрҳои маблағгузорию Муассисаи ғайридавлатӣ аз меъёрҳои маблағгузорию Муассисаи давлатии дар ҳудуди дахлдорбуда кам буда наметавонад.

72. Муассиса ҳисоботи муҳосибавӣ ва оморӣ тартиб дода, онро дар муҳлатҳои муқарраршуда ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамояд. Шаклҳои ҳисобот, суроға ва муҳлати пешниҳоди он тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

10. ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ МУАССИСА

73. Муассиса мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо пас аз мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм тибқи тартиби муқарраргардида метавонад бо ташкилотҳои хориҷӣ робитаҳои ҳамкорӣ дошта бошад.

11. БАРҲАМДИҲӢ ВА АЗ НАВ ТАШКИЛ ДОДАНИ МУАССИСА

74. Барҳамдиҳӣ ва аз нав ташкил додани Муассиса тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

75. Дар сурати барҳамдиҳии Муассиса, мақомоти маҳаллии идоракунии маориф ва илм ва муассис тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба Муассисаи дигар гузаронидани кормандон ва тарбиягирандагонро таъмин менамоянд.